

Landskap: *Småland*. Upptecknat av: *Helge Kvanberg*.
Härad: *Sätra läns*. Adress: *Stubbetorp, Brolund*.
Socken: *Vinefjärda*. Berättat av: *Jure Valfrid Tranmör*.
Uppteckningsår: *1938*. Född år *1889* i *Vinefjärda*.

Uppteckningen rör *fällskattan*.

Kratta eller 5361 potatiskratta.

Det var en muggen i di to toppen
te skaftet och ju tjockare levet på dess
präktigare på den. Man lämnade de nedre
grenarna och de voro värsta som spetsar ja nästan
krivformiga. Såvida inte skaftet var kroligt
nog så på de hilttersta grenarna som voro
i skaftet till länge för att de skulle riva
nog ty armars rev bara de som voro bortent.
De pinna eller grenar som voro på sidorna
fjöriga ju även lov att vara litet länge ty de
satta utåt och voro de i länge så togo de ju
inget. Krattan består i sin ursprungligaste
form av en träd²stam med grenarna kvarstående i
sin nedre del. Den del där grenarna eller pinna
satta kallas huvud och det övriga skaff. Huvudet var
mellan 30 ö 40 cm. långt och hela krattan med
skaffar allt var nog en 180 cm. men kunde vara

5861

2

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

kortare men knappast längre. Pinnarnas antal
i huvudet var mellan 10-12 st. På en kratta
som de naturliga pinnarna gingo sånde men
själva huvudet varrass var bra fick man
antingen kasta bort eller inbena pinnarna
att den blev tät nog. Jag har väl gjort
ett 30 tel krattor och varit och letat upp dem i
skogen. Pinnarna som man konade i voro
antingen av björk eller ek, men kunde vara av
gran. Öppnen huvudet eller uppifrån satte man
en bit genom pinnen så den gick om åt ett
gå loss. Ibland satte man i en spik under
senare tid. I allmänhet voro de självaäta
krattarna bäst värdes om skaplet var lagom
wängt ty då hade man ju allt färdigt med
pinnar som behövde repareras så fort.
Att ha tall till krattor va lösligt ty då

3 5361

3
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

ä då ränta man kan ha till redskap.
Någon gång kunde man ha krattor av
björk, men då fick man bora i alla
pinnarna. Man hade även krattor med lök
huvad om man hade lämpligt format skaff
vilket var en huvudsak. Skaffet till dessa krattor
var grot dämre och nästan lika (lith + brett)
som gulva huvudet och bra avrundat där det
skulle fästas i huvudet med flera spikar. Huvudet
ändå var även något avrundat där skaffet
skulle fästas ty annars var det ju omöjligt att
kunna spika fast detsamma. Spikarna måste
~~ställ~~korligen ritas väl om det skulle bli några
parastighet. Man hade även huvud av enstamma
men de ville spricka mera än andra som var
lit av björk. För det mesta var nag
huvudens platta avan på, men man fick

4 5361

4
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

taga bort något i alla fall för att få spikarna
igenom. Det bästa var att ha ett huvud som
var ovalt underifrån men platt ovanpå.
och trekantiga huvuden höga allri sett.
Man hade även järnräfsor och de voro i formen
som en vanlig räfsa men smala och bara 8-9
tunnor i den bredaste höjden. Tinnarna voro
grova som ett finger och ca 7-8 tum långa
rakt spetsiga som en järnharuspinne och
voro runda ända till spetsen där de voro
platta. Tinnarna voro böjda något
framåt. Järnkraften eller järnräfsan användes
till att krafta bort agras till en långrotte
(nitrot, kvickrot, kvickvete) rötter o. dyg.
där det var svårt. Järnkraften var 3'
på längd när den mycket använd som
kraft av trä. Man hade även krafthjul

5361

av järn och statta då pinnarna i en 7-8 tum
lång järnsterna, men denna var ganska rättlynta
och endast de som var väl försedda med
allehanda hade rådande. Skapet var naturligtvis
alltid av trä och statta man på det som man
statta på ett kvarterskast. Alla slags krottor
användes både till åsar och monar förutom
på brävar. Till ex. de som bara hade en 3-4
skäppeland de använde krottor liksom även de
det var allt för stängt så man kunde mylla
med råden med annat redskap samt på monar
då det var för enkelt att använda dragare.

5
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.